

20722

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॐ

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગૂજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૨૪૮-૦૨   કિંમત

ગ્રંથનામ જગરૂપી

વર્ગિક ૬-૧૪

ઉત્તમ કોટીના વસ્ત્રાભૂષણો

વાર તહેવાર શુભ
પ્રસંગ લગ્ન વિ.
પ્રસંગો માટેની
કાપડની ખરીદી
માટે હિન્દ સ્ટોર્સ-
ને યાદ રાખો.

ખનારસી સાડીઓ
તેમજ ઉચ્ચ
કોટીની જરી
રેશમી તેમજ
સાડીઓ
પ્રથાઉત્તમ મસીઝ
પ્રોડક્સ કિનાર પાલવ
જરી બ્લોન્ડ તેમજ
અન્ય કાપડની અનેક
વેરાઈટીઝ.

હાઈ સોસાયટીમાં
તમારું ઉચ્ચ સ્થાન
જાળવવા માટે હિન્દ
સ્ટોર્સના વસ્ત્રા-
ભૂષણોજ મહત્વનો
ભાગ ભજવે છે.

વસ્ત્રાભૂષણોનું લગ્ન
એમ્પોરીયલ

મુંબઈની પરચેસી પ્રજાનો

પોતાનો સ્ટોર

હિન્દ સ્ટોર્સ

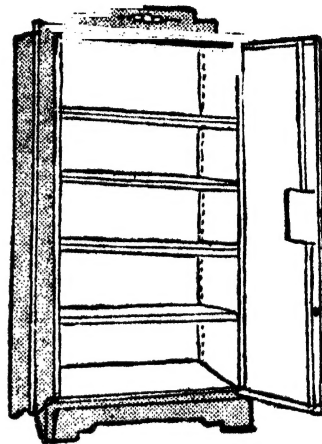
કાલ્યાણેવી રોડ,

મુંબઈ નં. ૨

ટેલીફોન નં... ૨૭૧૧૮

અમો ચાહીએ છીએ અમારા
ગ્રાહકોનો સંતોષ

ફાયરબ્રેક તીબેરી,
ઠરવાળા, સ્ટીલ
કેબીનેટ, સ્ટીલ
આલમારી, જવેલરી,
કેશબોક્સ તાળા
ધત્યાદી બનાવનાર
અને વેચનાર

જીવજંતુ અને ભેજવાળી હવાથી
તમારા મુલ્યવાન વસ્તો અને
અગત્યના કાગળોનું અમારા
સેઇફ કેબીનેટથી રક્ષણ કરો

સ્વસ્તિક સ્ટીલ પ્રોડક્ટ્સ

કારખાનું
ગોલ્ડ પી/૬
ખારવાગલી
મુંબઈ નં. ૪

શાશ્વત
અવેરખાગ
૨૨૭ કાલ્યાદેવીરોડ
મુંબઈ નં. ૨

ધી ન્યુગ્રેટ ઇન્સ્યુરન્સ

કંપની ઓફ ઇન્ડિયા, લીમીટેડ.

[વડોદરામાં સ્થપાયેલી : સભ્યોની જવાબદારી મર્યાદીત છે.]

સત્તાવાર થાપણ ... .. રૂ. ૨,૫૦,૦૦ ૦૦૦

ઇશ્યુ થયેલી અને ભરાયેલી થાપણ રૂ. ૧,૨૫,૦૦,૦૦૦

વસુલ થયેલી થાપણ ... .. રૂ. ૩૨,૫૦,૦૦૦

ડિરેક્ટરોની બાઈ

૧ શેઠ તુલસીદાસ
કીલાચંદ (ચેરમેન)

૪ શ્રી. જહાંગીર
પેસ્તાનજી પટેલ
બી. એ. (કેન્ટબ)

૨ શેઠ વાલ્મીકીદાસ હીરાચંદ

૫ રાજમિત્ર મણિભાઈ
વશનજી દેસાઈ

૩ શેઠ ધરમસી મુળરાજ
ખટાડિ

૬ શેઠ અંબાલાલ
કીલાચંદ

જનરલ મેનેજર : શ્રી. એમ. જી. મોદી

રજીસ્ટર્ડ ઓફીસ : બેન્ક બીલ્ડીંગ, માંડવી, વડોદરા.

બ્રીટીશ હિન્દમાં મુખ્ય ઓફીસ :- ૪૫-૪૭

એપોલો સ્ટ્રીટ કોર્ટ, મુંબઈ.

ટેલીફોન નં. ૨૬૪૬૫.

ટેલીગ્રામ-"NEGRINCO"

-: શાખાઓ :-

અમદાવાદ, મદ્રાસ, કલકત્તા, કરાંચી,
લાહોર, પેશાવર, દિલ્હી.

આગ-મરીન-અકસ્માત-જીવંતીના વીમાનું
કામકાજ કરવામાં આવે છે.

સુંદર અને ટકાવિ
રંગકામ માટે

સરે દો ૪૪૬

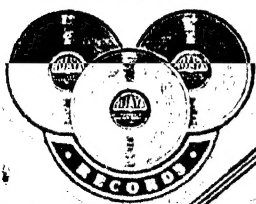
હિન્દભરના કોઈ પણ
શહેરોમાં મળી શકે છે

'VIJAY'

FOR

TRADE MARK.

THE VIJAYA MILLS CO. LTD.

શરૂ

Records

FABRICS

THE VIJAYA MILLS CO., LTD.
AHMEDABAD

અમારાં પ્રકાશનો

પ્રકટ થયેલાં—

સૌભાગ્ય
રાસમાલિકા
જીવનરસ
યુગચિત્ર
ભીમિ
પદવીધર
અંસરા અને બીજાં નાટકો
સુવર્ણમોહિની
શરદ્પૂર્ણિમા
સુરંગા
ગુંજન
ખડેરનો ઝંખો
સીતાયન
આપણું લગ્નગીતો
ગૃહલક્ષ્મીના ગરબા
દીપમાલિકા
સક્ષ્ણતાનો રાજમાર્ગ
રાસલહરી
આપણું નારીરત્નો
પ્રણયરાત્રિ
ગરબા ગુજરાતીઓ
કૂંડડાં
સંસ્કૃતિનાં સોપાન
જાગરણ

—પ્રકટ થનારાં

ગુજરાત ગૌરવ ગ્રંથ
મીરાંનાં ભક્તગીતો
સક્ષ્ણતાનો દુર્ગ
સક્ષ્ણતાની સિદ્ધિ
જીવનજ્યોત
ગૃહલક્ષ્મી
યુગરેખા
રાસ-ગુંજન
પ્રતાપ-ભામાશા
પંજરી
છુપાં આંસુ
રૂપલેખા
પ્રણયસાધના
કાલીબોલી
હાલરડાં
રોટીનાં ગાન
ધ્યાનનાં આંસુ
ઉલ્લાસ
જીવનજવાળા
પ્રણયબલિદાન
ભાવનાસિદ્ધિ
કલાપી સ્મારક ગ્રંથ

વધુ વિગત માટે લખો

ગુર્જર સાહિત્ય ભંડાર : લાઠી (કાઠિયાવાડ)

પ્રણય સાધના

કાવ્યમય શૈલીમાં લખાયેલ નવલ

લેખક

ચૈત્યચન્દ્ર ૨. યુદ્ધ

કૌમાર્યથી ઝળહળતી પ્રતિભાને માતપિતા ભગવાન ચન્દ્રમૌલિને રમર્ષણ કરે છે. દેવદાસી બનેલ સાધનાની ફૂલડાં શી પ્રકૃત્વતી જીવન વેલ સોળે કળાએ ખીલી ઊઠે છે. દેહલતા યૌવન અને સૌન્દર્યની વિજ્ઞાપી ઝમકી અનેકના હૃદયતાર ઝલુઝલાવી મૂકે છે, છતાં રહે છે અણુવિધ્યા મોતી શી ! સાધનાના નૃત્ય અને રસગાને યાત્રી પ્રણય મસ્ત પ્રેમી બને છે. સાધના પણ અપનાવે છે પ્રણયના વિશુદ્ધ પ્રેમને, એમાંથી સર્જાય છે આ પ્રેમકથા. મહંતની કરડી નજરે સાધના અને પ્રણય વચ્ચે વિયોગ થાય છે પણ કરે છે સંકેત એક મિલ્લનના દિનનો અને સાધના મહંતને થાપ આપી મધરાતે નાસી છૂટી મળે છે પ્રણયને. પછી પ્રભાતના પ્રવાસી બની વિરમે છે મધ્યાનના વિસામે. ઘેરા વડલાની ઘટા, નિર્મળનીર ભરી વાવડી અને જીર્ણમંદિરે પછી ખીલી ઊઠે છે સોહાગરાત, ચન્દ્ર મગકી રહે છે નિરખી પ્રેમીઓને. પછી ? કથા કહેશે : રસભરી આ પ્રેમ કથા વાંચનારના હૈયાને ડોલાવશે. આપનો ઓર્ડર વહેંચાસર લખી મોકલજો એજ વિનંતી.

ગુર્જર સાહિત્ય ભંડાર, લાઠી : [કાઠિયાવાડ]

મી રાં નાં ભક્તિ ગી તો

પ્રસ્તાવના

પ્રો. રવિશંકર મ. જોષી. એમ. એ.

ભવ્ય અને પ્રેરક પ્રકાશન

સંપાદિકા : શ્રી દીવાળીબેન ભટ્ટ

ગુર્જર સૌરાષ્ટ્રને પોતાના મધુર મંગલગાનથી સમૃદ્ધ કરનાર રાજરાણી પ્રેમદિવાની 'મીરાં' ના ભક્તિગીતોનો પ્રકાશ ગાનારા અને સાંભળનારાઓના જીવનને યશોજ્વળ બનાવે છે. પ્રેમની એ પૂજારણુ જન્મ જન્મની જોગણુ ઉરની વિજોગણુ એકલડી અંતરની પ્રભુપ્યાસી મીરાંની નિસ્પૃહ પ્રેમભક્તિની ત્યાગભરી મનોભાવના એમના કાન્યોમાં ઉન્નત રીતે પ્રકાશી રહેતી છે. અદ્વખની ભભૂત લગાડી વિતરાગી મીરાં રાજવૈભવને તુચ્છ ગણી 'મેરે તો ગિરધર ગોપાલ દુસરા ન કોઇ' ના ગાને દિગ્વિજયને ગોવિંદ દર્શને ઘેરી બની, હૃદયમાં રાત્રી રાત્રી ગિરધર નામને રટતી નાચી નાચી અઘૌકિક સિદ્ધિની સાધિકા બની જે અંતરનો અવાજ જગત સમક્ષ રજૂ કર્યો એ યુગ યુગનો સંદેશ આપણાં અંતરને પુણ્યના પ્રકાશે અપૂર્વ શાન્તિ અર્પે છે. પ્રેમમંદિરમાં પ્રભુ નામની રઠ લગાવી પ્રભુ સાનિધ્યમાં અને વિરહમાં ગાયેલ ગીતો આપણો મહાન વારસો છે. આ સંગ્રહની એકપ્રત મંગાવી લેરા માટે તુરત જ લખો.

ગુર્જર સાહિત્ય ભંડાર, લાઠી [કાઠિયાવાડ]

આવકાર

ગરવી ગુજરાતના મહાકવિ શ્રી ન્હાનાલાલ દ. કવિ ભણે છે કે છેલ્લી અર્ધી સદીથી અધીકા વર્ષોથી આ કલાપીનગર સાહિત્યધામ છે. કલાપીને વિદેહ થયે પણ પાંચમો હાયકો ચાલે છે એ સાહિત્યવારસો પછીનાઓને પણ મળ્યો છે અને એમણે એ સાહિત્ય વહેણ વહેતું રાખ્યું છે. એમાંના એક પ્રધાન પુરુષ શ્રી ધૈર્યચન્દ્ર બુદ્ધ છે. એમનો ગુર્જર સાહિત્ય ભંડાર ગુજરાતની કુટુંબ વાડી-ઓમાં અપુણ્યના નહિ પુણ્યના પરિ-મલો યથાશક્તિ પમરાવનારી આજના સાહિત્યની ગૃહ પુસ્તકાલય અંથાવલિ નામક પ્રપ્રુક્ષિત ક્યારી છે. ઊતરી નહિ જાય એવો કેરીનો રસ છે. મહુડીનો રસ નથી. શ્રી ધૈર્યચન્દ્રના પરિશ્રમેને શ્રી હરિ સદ્ગ કૃપાવો.

*

ગુજરાતના સેવાભાવી અને સાહિત્ય પરિપક્વના પ્રમુખ શ્રી લેડી વિદ્યાબેન ર. નિલકંઠ લખે છે કે: લાઠીના ગુર્જર સાહિત્ય ભંડારે ગુજરાતી ભાષામાં ઉપયોગી પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ કરવાનો સુપ્રયાસ આદર્યો છે જે ગુજરાતી સાહિત્યના હિતેચ્છુએ ઉત્તેજનને પાત્ર છે.

જા ગ ર ણ

卐 કિંમત દોઢ રૂપિયો 卐

લેખક : ધૈર્યચન્દ્ર ર. બુદ્ધ

સર્વ હક્ક સ્વાધીન

સને ૧૯૪૬ : આવૃત્તિ પહેલી : સં. ૨૦૦૨

પ્રકાશક : ધૈર્યચન્દ્ર ર. બુદ્ધ, ગુજરાત સાહિત્ય મંડલ, લાઠી (કાંઠા)

મુદ્રક : નાથાલાલ મ. શાહ સ્વામીન મુદ્રણાલય રાણપુર

રાસખેલન

ચન્દ્રની દૂધ જેવી ચાંદની રેલાતી
હોય, નગરનાં કે ગામડાંના વિશાળ
ચોકમાં ઉત્સવના જાગરણે, સૌન્દર્ય
દેવીઓ રંગબેરંગી પટકુળો પહેરી
અલંકારોથી અલંકૃત થઈ સુમધુર
રસકંઠે હલકથી જ્યારે રાસ જમાવે,
ત્યારે યૌવનનો હૈયા ઉજાળ,
મનોરમ્ય રંગદર્શી ભાવના અને
નૈસર્ગિક પ્રતિભા સોળેકળાએ ખીલી
ઊઠે છે. આ અલૌકિક દર્શન જોના-
રના ગાનારના અને સાંભળનારના
હૃદયને હેલેચડાવે છે. આનંદનું આ
અમૃત વર્ષણ સુખપ્રદ શિતળતા અર્પી હૃદયમાં ઉજવળ પ્રકાશ
પ્રકટાવે છે.

વૈયંચન્દ્ર

જાહેર સૂચના

અમારા દરેક પ્રકાશનોમાં વપરાતા ચિત્રો સુશીમનોના
અમારા સર્વોદ્ધેય સ્વાધીન છે. અમારી મંજૂરી સિવાય
કોઈએ તેનો કોઈ પણ સ્થળે કંઈ પણ ઉપયોગ કરવો નહિ
લેખક : પ્રકાશક : વૈયંચન્દ્ર ૨. યુદ્ધ : લાઠી (કાઠી)

એક પછી એક

નામ	પેજ	નામ	પેજ
વધામણાં	૧૧	મીઠી મૂંઝવણ	૨૮
યાચના	૧૩	મારી ઝૂંપડી	૨૯
મંગલપ્રભાત	૧૪	પૂજારણ	૩૧
ચાંદનીનો રાસ	૧૫	નિમંત્રણ	૩૨
મા	૧૬	મહિયારી	૩૩
બહેન	૧૭	કુમકુમ વૃત	૩૫
ભાભી	૧૮	યુગરેખા	૩૬
ગૃહિણી સન્માન	૧૯	ગામડિયણનો રાસ	૩૭
નણંદી	૨૦	ચન્દ્ર દર્શન	૩૮
સાસરિયું	૨૧	ભીલડી	૩૯
બહાલમની વાટ	૨૨	ઝાલર વાગે	૪૦
માતા	૨૪	પનથટ	૪૧
સોહાગણ	૨૫	ગામડું	૪૨
રસિયાનો રાસ	૨૬	મહિયારી	૪૩
બહાલમ	૨૭	રાસ ખેલન	૪૫

નામ	પૃષ્ઠ	નામ	પૃષ્ઠ
રાસધેલી	૪૭	વસંત	૫૯
રંગતાળી	૪૯	ફૂલડાં	૬૦
મધુ અંસી	૫૦	ફૂલમાળા	૬૧
બહાવરી	૫૧	મેંદીના પાતે	૬૨
વિશ્વને વધામણે	૫૩	આશાનો હિંચકો	૬૩
ચાંદની	૫૪	મોરશાને	૬૪
આભના શણગાર	૫૫	કોકિલા	૬૫
હૈયાકાશે	૫૬	પ્રેમ અંસરી	૬૬
સ્વાગતરાસ	૫૭	દૈવના ડંખ	૬૭
વર્ષા	૫૮	વિદાયરાસ	૭૨

સુશોભનો

રાસગીતો	કુમકુમ વૃત
વધામણાં	રાસખેલન
યાચના	રાસ ઘેલી
બહાલમની વાટ	રંગતાળી
પૂજારણ	વિશ્વને વધામણે

અને ખીજાં અનેક

મહારી પરવાનગી સિવાય આ રાસગીતોનો કોઈએ રેકર્ડ યા સંગ્રહ માટે ઉપયોગ કરવો નહિ.

લેખક

નિવેદન

મહાગુજરાતની રાસ રસિકી બહેનોએ મહારા રાસ અપનાવી લોકપ્રિય બનાવ્યા છે. મહારા બધા રાસગીતોનો એકત્ર સંગ્રહ 'જગરણુ' આજે પ્રસિદ્ધ થાય છે તે બદલ હું રાસ રસિયણુ બહેનોનો જ આભારી છું. અને મહારા રાસગીતો વિષે મજેલા અનેક અભિપ્રાયોમાંથી થોડા અહીં રજૂ કરવાની તક લઉં છું.

મહાકવિ શ્રી ન્હાનાલાલ દ. કવિ કહે છે કે ભાષા શ્રી ધૈર્યચન્દ્ર ખુદના ગીતો અહીં આવ્યાં પૂર્વે પણ સાંભળ્યાં હતાં અને ગમ્યા હતા અને અહીં આવીને પણ વાંચ્યા. એમનાં ઘણાં ગીતોમાં કુમાર છે. ભાવની તેમજ ભાષાની. એમનો આશાએને સફળતા ધન્ય છે.

કવિ શ્રી લલિતજી કહે છે કે ખુદ અવાજે ગાનાર સ્વયંભૂ કવિ શ્રી ધૈર્યચન્દ્ર ખુદ મને પોતાના નવાં કાવ્યો માટે મારા અભિપ્રાય આપવા સૂચવ્યું. તેમનાં ગીત કાવ્યો નૈસર્ગિક છે ને તેના ગાનાલાપી રૂપે તેઓ શ્રી કલાપીની પેઠે મુક્ત કંઠ ખૂબ ફૂળે અને જ્યાં વસે એક ગુજરાતી ત્યાં સદાકાળ ગુજરાતભરમાં ખુદનો પ્રખુદનાદ ઝીંકાવે એજ પ્રાર્થના છે. અંગત અનુભવનાં જીવનનાં ગીતકાવ્યો એમનાં પોતાનાં છે ને તેમાં સૂરતાનાસૂર ગળે છે એજ બસ છે.

સંગીતના પ્રખર અભ્યાસી શ્રી હરકાન્ત શુક્લ કહે છે કે શ્રી ભાષા ધૈર્યચન્દ્ર ખુદ પોતે રાસ લખી શકે છે એટલું જ નહિ, પરંતુ મધુર સ્વર દ્વારા વાણીમાં પણ ઉતારી શકે છે. અને સાહિત્ય અને સંગીતનો સુંદર સુમેળ સર્જી શકે છે. આ શક્તિથી જ તેઓના રાસમાં ભાવવાહકતા અને ગેયમયતા સુશ્લિષ્ટ સંયોગ સાધે છે. તેમના રાસોની ભાષાશૈલીમાં નિર્ગુજતા, મૌલીકતા સરલતા અને તાલબદ્ધતા છે.

વિદુષી બહેન શ્રી સુશીલા ત્રિવેદી કહે છે કે ...રાસગીતો સુન્નલિત છે. તેના ઢાળ લોકપ્રિય છે, અને તેથી સરળતાથી ગાઇ શકાય તેમ છે. આદર્શ ગૃહિણીને ગાવા માટે સર્વોત્તમ છે, એટલું જ નહિ પરંતુ તેમાં જીવનને સંસ્કારી બનાવે તેવું સંગીત ભર્યું છે રાસમાં ભાવના, લાગણી અને તાત્પર્યદતા છે.

મહારા 'રોજરોજ વેઠના વારા' નામક રાસને ધી. ગ્રામો-ફોન કંપની લિ. તરફથી શ. ૧૭૫) નું ઈનામ મળેલ છે. આ સિવાય મહારા રાસ રેડિયો ઉપર ઉત્સવોમાં અને અનેક સમારંભોમાં લોકપ્રિય બન્યા છે. આ બધા ઉત્સાહે આજ “જાગરણ” પ્રસિદ્ધ થાય છે.

મહારા બાલગીતો “ગુંજન” ની પહેલી આવૃત્તિ ખસાસ થઈ ગયેલ હોઈ તે બાલ ગીતો અને આ રાસગીતોનું સાથે એક સંયુક્ત પ્રકાશન ટૂંક સમયમાં પ્રકટ કરવાની પણ મહારી અભિલાષા છે.

મહારા પ્રથમના રાસગીતોમાં જે જે પ્રકાશનો થયેલ છે તે બધા રાસગીતો ‘જાગરણ’ માં આવી જાય છે. આપ સહુ આ સંગ્રહને અપનાવી નવા ગીતો રચવાનો મને ઉત્સાહ આપશે એવી આશા સાથે આપ સહુનો સાથ સહકાર અને સહભાવ ચાહતો.

વટસાવિત્રી ૨૦૦૨ }
નિહારીકા : લાડી }

સાહિત્ય સેવક
ધૈર્યચન્દ્ર ર. બુદ્ધ

અર્પણ

અ. સૌ. શ્રીપ્રભાકુંવરજેન દ્વેને

અ. સૌ. શ્રીપ્રભાકુવરબેન દવે

સાબકોટના સુપ્રતિષ્ઠિત પ્રદેશ્ય શ્રીયુત પ્રભાશંકર-
ભાઈ મં. દવેના સદ્ભાગ્ય ધર્મપત્ની અ. સૌ. શ્રી
પ્રભાકુવરબેન સ્ત્રીજીવનને ઉપયોગી અનેક ક્ષેત્રોમાં
પોતાની સેવા આપે છે. તેમનો દુઃક જીવન-
પરિસ્થિત સામેના પેલ્લો શરૂ થાય છે. આવા
આદર્શ શ્રદિયુતે આ સસંગીતો અર્પણ કરતાં
મને અતિશય આનંદ થાય છે. —લખક

અ. સૌ.
પ્રભાકુંવર દવે

શ્રી પ્રભાકુંવર ખેતનો જન્મ ઉપલેટામાં, ઉપલેટાના જાણીતા શ્રોફ ખેન્કર શ્રી. વિકૃતજી નારાયણજી દવેને ત્યાં થયો હતો અને બાલ્યવયમાં યોગ્ય કેળવણી પ્રાપ્ત કરી હતી.

શ્રી. પ્રભાકુંવરખેતનાં લગ્ન રાજકોટના સ્વ. શ્રી. મંગળજી દવેના સુપુત્ર શ્રી પ્રભાશંકરભાઈ સાથે સંવત ૧૯૭૨માં થયાં હતાં. શ્રીમાળી જ્ઞાતિમાં ગૌરવરૂપ શ્રી. મંગળજી દવેનું ઘર ગણાતું. આવા આદર્શ પતાના પુત્રરત્ન શ્રી પ્રભાશંકરભાઈ જેવા સુશિક્ષિત અને ઉદાર પતિ મેળવવા ભાગ્યશાળી થયા.

શ્રી. પ્રભાકુંવરખેતના પુનિત પગલાએ પતિની સ્થિતિમાં વીજળી વેગે પરિવર્તન કયું અને ભાગ્યોદય દિનપ્રતિદિન વધુને વધુ પ્રકાશવાન બન્યો.

સદ્ગુણી ગૃહિણી તરીકેની લાયકાત પ્રાપ્ત કરી નીતિમય જીવનથી, પતિભક્તિથી અને શુદ્ધ ચારિત્ર્યથી ગૃહજીવનને આબાદ કરવાનો સુયશ શ્રી. પ્રભાકુંવરખેતને પ્રાપ્ત થયો. ઘરસંસારને સ્વર્ગ સમો મનોહર બનાવવાના તેમના મનના કોડ સફળ થયા અને તેમનું દાંપત્યજીવન આદર્શ અને સુખી થયું.

શ્રી. પ્રભાકુંવરખેતનાં લગ્ન થયાં પછી તેમના પતિશ્રી પ્રભાશંકરભાઈના જીવનનો વિકાસ થયો. લખતર રાજ્યકુટુંબના ટયુટર, ત્યાંથી જામનગર અને ત્યાંથી અનેક રાજ્યોના મિત્ર તરીકે સુખીર્તિ પ્રાપ્ત થઈ. યુરોપના પ્રવાસો કર્યા. આજે તેઓનું જીવન અને સંસાર ખૂબ જ સમૃદ્ધ બન્યું છે. તેમનો રાજકોટનો “ નારાયણ નિવાસ ”નો બંગલો “ અન્નપૂર્ણાના મંદિર ”નું બિરુદ મેળવી શક્યો છે. તે શ્રી. પ્રભાખેતના ગૃહજીવન અને પતિભક્તિને આભારી છે.

કુટુંબવાત્સલ્ય, વ્યવહારની કુશળતા, સ્ત્રીજીવનને ઉત્તર કરવાની ભાવના, સેવાની ઝંખના અને પ્રભુભક્તિ એવા અનેક આદર્શોના આહક શ્રી. પ્રભાકુંવરએ સહિત્ય અને સમાજ પ્રત્યે પણ અપૂર્વ સદ્ભાવ ધરાવે છે.

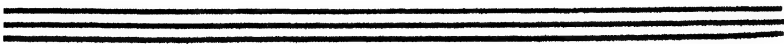
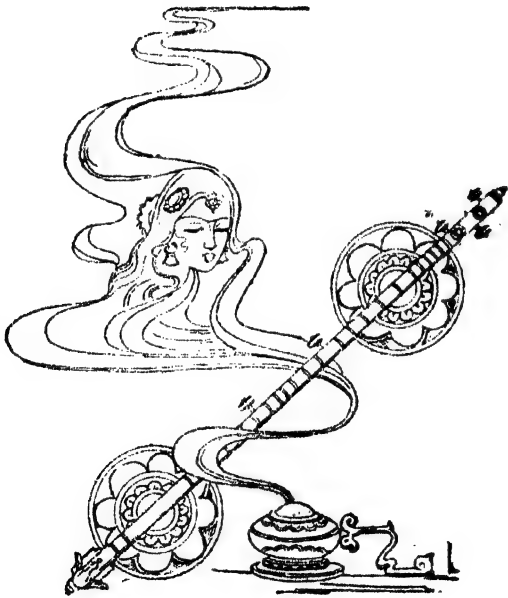
માટુંગા ગુજરાતી હિન્દુ સ્ત્રીમંડળના આજીવન સભ્ય છે અને ખીજી અનેક સંસ્થાઓમાં પોતાનો અપૂર્વ ફાળો આપી રહ્યાં છે. સમાજસેવા, જ્ઞાતિઉન્નતિ, સ્ત્રીસમાજ, સાહિત્ય અને ધર્મની સેવા એવી અનેક પ્રવૃત્તિઓમાં આ સંસ્કારી આદર્શબહેન અપૂર્વ ભાવનાઓ ધરાવે છે. એમના પતિને મળેલ અનેક સફળતાનો સુવશ સુશીલ કાર્યદક્ષ અને કર્તવ્યપરાયણ શ્રી. પ્રભાકુંવરએની પ્રેરણાને જ આભારી છે.

હામ દામ અને હામ ત્રણેથી તૃપ્ત સંસારમાં સુખી એવા આ દંપતીને લીલી વાડીમાં બે પુત્રો ચિ. હર્ષદરાય કે જેઓ હાલ સીનીયર કેમ્પીજ કોલેજમાં રાજકુમાર કોલેજનાં ફાઈનલ ટર્મમાં છે. તેઓ-શ્રીના લગ્ન શ્રી સૌ. ચન્દ્રિકાબેન સાથે થયા છે. આ નવદંપતી અકટોમ્બરમાં યુરોપના પ્રવાસે જનાર છે. ખીજા પુત્ર શ્રી અરવિન્દરાય છે જેઓ આદ્દેડ હાઈસ્કૂલમાં છકા ધોરણમાં અભ્યાસ કરે છે. ત્રણ પુત્રીઓ છે. તેમાં સૌ. કાન્તાગૌરી તથા સૌ. કુસુમબાળાના લગ્ન કરેલાં છે. અને સહુથી નાનાં બહેન કુમારી શ્રી ધર્મબાળા કે જેઓ પોતાના સૌ. ભાભી શ્રી ચન્દ્રિકાબહેન સાથે હાલ તો ઘેર અભ્યાસ કરે છે અને થોડા વખતમાં યુરોપના પ્રવાસે જશે. આવી રીતે આ દંપતી પર પ્રભુની પૂર્ણ કૃપા છે.

શ્રી અને સરસ્વતીની કૃપા પ્રાપ્ત થયેલ સૌ. શ્રી પ્રભાકુંવર બેનના હાથે ગુજરાતના સ્ત્રીજીવનની વધુને વધુ સેવાઓ થાય અને તેમનું દંપતીજીવન વધુને વધુ સમૃદ્ધ બનતું રહે એજ અભ્યર્થના.

(પ્રગટ થયેલ “આપણાં નારી રત્નો”માંથી)

रासगीतो

વ ધા મ ભૂં

વધામણાં

(વીરાજની ભેટે ઝુલે છે)

મંદિરને દ્વાર મેં તો ખાંધ્યાં તોરણિયાં
લીલુડા રંગો જિજ્ઞાસ
આજ મારે આંગણે વધામણાં

સંધ્યાના રંગ ખીલ્યા સખીઓનાં સાજમાં
આનંદની હેલ્લી છવાય
આજ મારે આંગણે વધામણાં

શણગાર્યો ચોક મેં તો પૂરીને સાથિયા
બહાલમની મૂર્તિ ચીતરાય
આજ મારે આંગણે વધામણાં

કુમકુમ કંકાવટી ને અક્ષતના થાળ લય્યા
ચાંદલો લાલમાં સુહાય
આજ મારે આંગણે વધામણાં

કુમળાં કુસુમ જેવાં હૈયામાં કોડ લય્યા
આશાએ મનડું દહેરાય
આજ મારે આંગણે વધામણાં

અખંડ સૌભાગ્ય મહારી ચુંદડલી

ગુર્જર સાહિત્ય ભંડાર : લાઠી

યાચના

અખંડ સૌભાગ્ય મ્હારી ચૂંદણડી,
માણું માણું હો શક્તિ માત;
હો માત ! અખંડ. ૧

એરે ચૂંદડીએ સત્ય સીતા માતનું,
સતી અનસૂયા માતના પ્રતાપ;
હો માત ! અખંડ. ૨

ચૂંદડીએ સાખ પૂરે મુરજને ચંદ્રમાં,
ચમકે સત્ય શીલના શંગાર;
હો માત ! અખંડ. ૩

બ્રહ્મા સાવિત્રી ને શંકર પારવતી,
શ્રીરક્ષમણી કૃષ્ણની સૌભાગ્ય;
હો માત ! અખંડ. ૪

સંધ્યા ઉષાના રંગ ખીલ્યા રૂડા,
મયૂર પીછાંના રંગની કિનાર;
હો માત ! અખંડ. ૫

મેઘ ધનુષ્ય રંગ જેવી વાદળીઓ,
તારલાની રૂપેરી ભાત;
હો માત ! અખંડ. ૬

નિર્મળ સસ્તિનાં તેજ પુંજ અંતરે,
સાગર શી ઊર્મિ લહેરાય;
હો માત ! અખંડ. ૭

મંગલ પ્રભાત

પ્રભાકર પધારે ઉપા આરતી ઉતારે
કિરણો સૂનેરી સહસ્ર તેજ ધારે.

પ્રભાકર પધારે. ૧

યંખી હરખાતાં ગીત ગાતાં મંજુલે,
નાદ મૃદુ કરી ભાન કોકિલા બૂલે,
ફૂલ ખીલે રંગી રૂડાં જ્યોતનાં ઝગારે.

પ્રભાકર પધારે. ૨

ખીલે નવ વૃક્ષો બુલે વેલડીયો ડાળે,
કિલ્લકારે હંસ રૂડાં સરોવરની પાળે,
કળા કરી મોર રૂડાં નાદ કરે પ્યારે.

પ્રભાકર પધારે. ૩

હૈયું હરખાય મહારું, અંતરનાં દ્વાર ખીલે,
બહેકે આદિલ મહારું સૌરભનાં અનિલે,
હસી રહે હૈયું મહારું જીવનના ક્યારે,

પ્રભાકર પધારે. ૪

દેવનાં મંદિર ગાળે આરતીની ધૂનમાં,
ગૃહ મંદિર ગાળે બાળકોની ધૂનમાં,
આનંદ છવાય રૂડા આશ્વના અંખારે.

પ્રભાકર પધારે. ૫

ચાંદનીનો રાસ

[આવેલ આશાભર્યા]

ખીલી રૂપેરી ચાંદની ને,
કાંઈ સુધા ઝરે રસધાર રે
રમવા આવોને રે !

ઢાયલ જોલે કુંજમાં ને,
કાંઈ ગાજે મધુ ટહુકાર રે;
રમવા આવોને રે !

સખીઓ આવે સોહામણી ને,
કાંઈ અંઝરના ઝણકાર રે;
રમવા આવોને રે !

સાચા મોતીના સાથીયા ને,
કાંઈ રંગેળી લાલ ગુલાલ રે;
રમવા આવોને રે !

ખંસી બજે છે રાસની ને,
કાંઈ ઘેલા બને છે પ્રાણ રે;
રમવા આવોને રે !

સોનાના મંગાવ્યા સોગઠાં ને,
કાંઈ હીરલાના દાણ હજાર રે;
રમવા આવોને રે !

સોળસેં જોપી ટોળે વળી ને,
કાંઈ શેભે છે સોળ શણગાર રે;
રમવા આવોને રે !

મા

(દ્વિષે તે ભરી તળાવડી)

મીઠી તે મીઠી મારી માવડી હૈયે અદ્ભુત પ્રેમ
ખારા સાગરમાં મીઠી વીરડી હૈયું તે સાચું હેમ
મીઠી—૧

હૈયામાં હેત તલાવડી મીઠી તે અદ્ભુત પ્રીત
હૈયામાં લાવના ભરપુરે ઘેલું અને ભેઈ ચિત
મીઠી—૨

આત્મા કેરી ન્યોતિએ આત્મા કેરી પાંખ
જીવનનો આધાર માડી મારી આત્માની છે આંખ
મીઠી—૩

હૈયું ખીલ્યું તે શું ચાંદની વેણે સુધા છલકાય
આનંદે નિત્ય માવડી મુખ દેખી મલકાય
મીઠી—૪

હૈયાના શોભિત પાછને ઉછેર્યો જેણે દેહ
માતાના ઉપકાર એ કેમ દેવાયે છેહ !
મીઠી—૫

ખડેન

[લક્ષ્મણ લક્ષ્મણ ખંધવા રે.]

સાગરમાં મીઠી વીરડી રે, એવી બેન તું મારે,
વેણ મધુ તારા લાગતાં રે, જાણે અમૃત ધારે. ૧

વીરનાં રક્ષણ માટ જહેની, તું તો વૃત કરે છે,
સ્નેહ થકી શુભ ઇચ્છતી રે, જહેની ભાવ ભરે છે. ૨

અમી ભયું તારી આંખમાં રે, જહેન ચેતના આપે,
સંભવની તારી જીભમાં રે, દુઃખ ભાઈનાં કાપે, ૩

નાનો હતો ત્યારે પારણે રે; બેન રોજ જુલાતી,
હાલરડાં મીઠાં સુરથી રે, કેવા પ્રેમથી ગાતી ? ૪

પ્રભાતમાં ખેલ ખેલવી રે, જહેન ગીતડાં ગાતી,
સાંજ પડે રોજ મંદિરે રે, તેડી રમવા જાતી. ૫

ખાળપણના સંભારણાં રે, આજે સાંભરે મુને,
ચાલી ગઈ તું સાસરે રે, આજે સંભારું તુંને. ૬

મહિયરનો મીઠો વાસ હો જહેની, મુખ સાસરે કેવા ?
આવ બેની મારાં આંગણે રે, મારાં દુખણાં લેવા, ૭

ભાભી

[વાંસલડી વાગે ને મહારા મન હરે—]

આકાશે ચમકે રૂપાળી વીજળી,
વીરનાં હૈયે ચમકે જીવન નયેતલ્લે. આકાશે. ૧

બાલલડી તું ભાવસરે ભીંજાયલી,
હરતી મહારા વીરનાં જીવન ઝેર ને. આકાશે. ૨

રસપૂર્ણિમા ઉગી વીરના અંતરે,
ઝરતી અમૃતઝરણી મીઠી ધાર ને. આકાશે. ૩

વીરને જીર અંકુરે ફૂલની વેલડી,
મહેકે મીઠી સૌરભ આ સંસાર ને. આકાશે. ૪

બાલે બાલે દિલ જીતે તું સહુતણાં,
ભાભી મહારી પ્રેમતણા અવતાર ને. આકાશે. ૫

બાણડાં કિલ્લોલે વીરનાં આંગણે,
કુળની લીલી વાડીને આધાર ને. આકાશે. ૬

ગૃહિણી સન્માન

[આધવજ્ઞના સંદેશાનો]

ગૃહિણીના સન્માન થતાં જે ઘર મહિં
દેવ રમે ત્યાં સમૃદ્ધિ છલકાય જે
વિમળ વાણી સ્નેહ અને છે સંપન્ન્યાં
હેત સદા ત્યાં હૈડામાં ઉભરાય જે
ગૃહિણીના સન્માન થતાં જે ઘર મહિં

અંતરના અંધારા વિલાતા વેગથી
હૃદય મંદિરે પ્રસરે પૂર્ણ પ્રકાશ જે
જીવન નવજીવનને ચેતન આશથી
પુલ્કિત રોમે રોમ સદા ઉલ્લાસ જે
ગૃહિણીના સન્માન થતાં જે ઘર મહિં

ગૃહકુંજ ગાજે બાલ તણાં કિલ્કારથી
રસગીત ગાતા પ્રકટે જીવન જ્યોત જે
શુદ્ધ પ્રેમની વાગી રહે બંસી સદા
મીઠડા વચનો પ્રણય મંત્રના સ્તોત્ર જે.
ગૃહિણીના સન્માન થતાં જે ઘર મહિં

નણુંદી

[આજ રસિયો ચાલ્યો છે]

નણુંદીનો નેહ મ્હારે અંતરે ઝરે,
અંતરે ઝરે ને હૈયું હોતે ભરે : નણુંદી.

આવે પીયરીએ રમક ઝુમક એ,
નણુંદી આવીને લાડઘેલા બને : નણુંદી.

કામ કરે કાજ કરે અજવાળે આંગણા,
નણુંદી દેખું ને મારા દુઃખડાં ટળે : નણુંદી.

ભાવભર્યાં સાસુને સસરાજી મારાં,
નણુંદી દેખીને નયણાં ઠરે : નણુંદી.

સોળે શણગાર મારાં નણુંદી બાંધને,
સાસરામાં સ્નેહની સુવાસે ફરે : નણુંદી.

સાસરિયું

સ્નેહભર્યા સાસુને સસરાજી મારાં
નેહભર્યા નણદલ નિહાળતી હો,
સ્નેહભર્યું સાસરું સુહાવતી. ટેક

ભાવભર્યાં જેઠ ને જેઠાણીજી મારાં,
લાડઘેલા દિયર મનાવતી હો, સ્નેહ૦

પ્રેમભર્યાં પ્રાણરૂપ પ્રિયતમજી ખ્યારા
ઉરના ઉલ્લાસે આરાધતી હો, સ્નેહ૦

લીલી વાડી સોહેમધુ ખાલક ટહુકારથી
હાસ્ય તણે ફૂલડે વધાવતી હો, સ્નેહ૦

ધન ધાન્યભર્યાં મારે ઓરડે અનંતા
ગોરી ગાવડીની ગોરસી ગળાવતી હો. સ્નેહ૦

આંગણીએ પૂરું નિત્ય મોતીના સાથીયા
રિદ્ધિ સિદ્ધિ છલકાવતી હો, સ્નેહ૦

સરખી સાહેલી ગણું પાડોશણ પહેનને
રાસ ખેલી હૃદય રીઝાવતી હો, સ્નેહ૦

બહાલમની વાટ

મને અંતરમાં લેકુ એક લાગી,
કે દેહભાન ત્યાગી, બહાલમની વાટ જોતી ૧

જીવે હૈયું આશાની વેલે,
યોવન ખેલ ખેલે, બહાલમની વાટ જોતી. ૨

મહારા હૈયામાં મંજરી મહોરે,
પ્રણય રસ ફેરે, બહાલમની વાટ જોતી. ૩

ચન્દ્ર ખીલે ને ચાંદની શોભે,
અંતર નવ થોભે, બહાલમની વાટ જોતી. ૪

મહારૂં હૈયું ચડયું છે હેલે,
હૃદય રંગ રેલે, બહાલમની વાટ જોતી. ૫

જેવી સાગર સૂની સરિતા,
બહીલી હું વનિતા, બહાલમની વાટ જોતી. ૬

મધુબંસી કોઠિલાની બોલે,
કે હૈયું ચડયું ઓલે, બહાલમની વાટ જોતી. ૭

હાલમની વાટ જોતી

માતા

અમૃત ભર્યું હો અમૃત ભર્યું !
માતાના નયને અમૃત ભર્યું !

આત્મા વલોવીને નવનીત અર્પિયું,
હૈયામાં માતાએ અમૃત ભર્યું;
પ્રસરાવી પ્રાણને અમૃત ભર્યું ! ૧

રડતા રમાડીને પારણે ઝુલાવ્યો,
હાલરડાં ગાઇને અમૃત ભર્યું;
પ્રપુલ્લાવી પ્રેમને અમૃત ભર્યું ! ૨

ખાન પાન જ્ઞાન ભાન ગુંજનના ગાને,
મેવા મીઠાઈ મધ અમૃત ભર્યું;
સોહાવી શુવનને અમૃત ભર્યું. ૩

લાવના લલી માત હૈયે અહર્નિશ,
આશિષવચ્ચનેથી અમૃત ભર્યું;
ઉછાળી આનંદને અમૃત ભર્યું ! ૪

કોટિ કોટિ ઉપકાર માત તારા,
સ્વર્ગથી અધિક તેં અમૃત ભર્યું.
ઉઠાળી હૈયાને અમૃત ભર્યું ! ૫

સોહાગણુ

(પામે પામે ગાડી હાંકે ખાદ્યભક્ષા)

હેયામાં ન્યોતિ ઝળકાવે, સોહાગણુ,
ચાંદની શું મુખ મલકાવે;

નેહભર્યાં નયણાં નચાવે, સોહાગણુ,
હેયાને હેતથી હસાવે.

ગુણવંતી શોભતી પ્રકાશે, સોહાગણુ,
જીવન રસભરી આશે.

ફૂલડાં શી ફેરમ મુહાસે, સોહાગણુ,
જીવન વાડી ઉલ્લાસે.

કોડીલા ભાવ ભર્યાં ભાવે, સોહાગણુ,
આનંદ રસ છલકાવે.

જીવનસખ્યને સોહાવે, સોહાગણુ,
ફૂલની તે વેલ પ્રપુલ્લાવે.

રંગ સોહો ગુલાબી ગાલે, સોહાગણુ,
સોહો શી બીજ બિન્દી ભાલે.

અંખોડે વેણી સોહો બાલે, સોહાગણુ,
પ્રસરે છે પરિમલ ચાલે.

રાસ ગાતી એવા દિવ્ય રાગે, સોહાગણુ,
સોહંતી ફૂળના સોહામે

મધુબંસી શા ખોલ મીઠા લાગે, સોહાગણુ,
હેયામાં ચેતના બગે.

રસિયાનો રાસ

મેં તો બાંધ્યાં તોરણીયાં લીલાં,
છે રંગો રસીલા, રે રસિયો રંગે ભર્યો. ૧

મેં તો આંગણીએ તુલસી વાવી,
પારીખત લાવી, રે રસિયો રસે ભયો. ૨

મેં તો પુર્યાં છે સ્વસ્તિક સારા,
ઠ્ઠાલમ ખ્યારા, રે રસિયો રંગે ભર્યો. ૩

મેં તો ગૂંથી છે ફૂલઠાની માળા
છે રંગો રૂપાળા, રે રસિયો રસે ભર્યો. ૪

મેં તો કંકાવટી લીધી હાથે.
છે અક્ષત સાથે, રે રસિયો રંગે ભર્યો. ૫

મેં તો રૂપ રસ રંગને લીધા,
પ્રણય દાન દીધા, રે રસિયો રસે ભર્યો. ૬

બહાલમ

[વનનાં આમંત્રણ આપ્યા બહાલમજી]

રસ-તાને ગાજે ઉરમાં બહાલમજી
એવા એ રસ તો રંગે ભર્યા.

પ્રેમગાન ગાજે હૈયે બહાલમજી
નિદોષ પ્રેમે દીલડાં હર્યા.

મધુરા ગાને નાચે છે બહાલમ
દીલડાંનાં રસ દર્દો બળે.

પ્રેમતણું તાને રાચે છે બહાલમ
પ્રિય મિલનેથી વિરહ ટળે.

સંસાર લીલા ખેલે છે બહાલમ
હૃદયેથી પ્રાણ ગંગા વહે.

અંતરમાં અમૃત રહે છે બહાલમ
પિયુષ સવતાં હૈયાં રહે.

મીઠી મૂંઝવણ

(વીરાછન્દ બેટે ગુલે છે)

સરખી સાહેલી સંગ સરિતાએ સંચરી

આછેરા નિર ભરાય

સાદ્યળા, સામે ઊભા રે. ૧

મંદ મંદ ચાલુ મધુ વાતોના તાનમાં

કોકિલ શો કંઠ ટહુકાય

સાદ્યળા, સામે ઊભા રે. ૨

માથે મોટું જોડું મારી મચકાતી ચાલમાં

નવરંગી સાડી ફેરેરાય

સાદ્યળા, સામે ઊભા રે. ૬

સખીઓ ! પજવે છે મને નયનો નચાવતી

કેમ કરી ધૂમટો તણાય ?

સાદ્યળા, સામે ઊભા રે. ૪

લોક તણી લાજમાં ને પ્રેમનાં પ્રવાહમાં

હૈયું હિલોળા ખાય

સાદ્યળા, સામે ઊભા રે. ૫

અંગ પ્રતિઅંગમાં ઉર્મિઓ ઉમેટતી

ચીતડામાં ચટપટ થાય

સાદ્યળા, સામે ઊભા રે. ૬

નેહ ભર્યા નયનોએ વડાલમ નિહાળતાં

આંખ્યા એ મુખ મલકાય

સાદ્યળા, સામે ઊભા રે, ૭

મારી જૂંપડી

(છેડો છેડો તે નંદના)

- મને બહાલી લાગે તે મારી જૂંપડી હો બેન
મોટા જૂકે જરૂખા જૂલતાં રે;
ભલે મહેલોના ઉંચા પડથાર—મને. ૧
- મોટા મહેલોમાં ગાજે છે રેડિયો રે;
કરે મહુલીએ બાલ કિલ્કાર,—મને. ૨
- મોટા મહેલોએ મોટર ગાજતી રે;
મારે ગાવડીના ગોરસ ઘમકાર,—મને. ૩
- ભલે મહેલે મીઠાન ભાતભાતનાં રે;
મારે ભોજન અમીના ચોડકાર,—મને. ૪
- સોઢે મખમલ બિછાના મહેલમાં રે;
મારે સૂવા ધરતીનો પગથાર,—મને. ૫
- બળે મહેલે હજાર દીવા વિજળી રે;
મારે આંગણીએ પુણ્યનો પ્રકાશ,—મને. ૬
- મોટા મહેલોમાં ભૂત ભમે પાપનાં રે;
મારી જૂંપડીએ સત્યના ભગવાન,—મને. ૭

पूजाराज

પૂજારણ

[ઠાઠક માસે કૃષ્ણ કૃપાળા]

મંદિર દ્વારે પૂજારણ એ,
પૂજન કરવા આવે, અદ્ભુત લ્હાવે રે;
ધૂપદીપ પ્રગટે હો !

શરદ પૂનમનો ચાંદો ખીલ્યો,
તારલીયાની ભાતે, રંગભર રાતે રે;
ધૂપદીપ પ્રકટે હો !

સોળે ધરી શણગાર પૂજારણ,
રૂમ ઝુમ ઝાંઝર ઝણકે, હૈયું હલકે રે;
ધૂપદીપ પ્રગટે હો !

પુલ ભરી છાળે સ્નેહ સુવાસે,
મંદ મંદ મુખડું મલકે, ફૂલડાં મહેકે રે;
ધૂપદીપ પ્રકટે હો !

કુમકુમ કંકાવટી રત્ન જડેલી,
પૂજન થાળે સોહે, મનડું મોહે રે;
ધૂપદીપ પ્રગટે હો !

દર્શન આશે આવી પૂજારણ.
પૂજન આરતિ ગાળે, પ્રભુ બિરાળે રે;
ધૂપદીપ પ્રકટે હો !

સીતા સાવિત્રી સમ સત્ય શીલે,
હૈયું દિવ્ય ઉજાશે, પૂર્ણ પ્રકાશે રે;
ધૂપદીપ પ્રકટે હો !

સ્તુતિ કરી ભાવેથી પૂજારણ,
પ્રભુની આશિષ યાચે, જીવન રાચે રે;
ધૂપદીપ પ્રકટે હો !

નિમંત્રણ

[મળવા આવો મુંઢર વર શામળીયા]

બ્રિંચે બ્રિંચે ખીલ્યા તે રૂડાં તારણીયા,
મહિં ચાંદાના ચમકાર;
રમવા આવો ખીલી આ ચાંદનીએ. ૧

મેં તો બાંધ્યાં તોરણીયાં ખારણીએ,
સજી લીધા સોળે શણગાર;
રમવા આવો ખીલી આ ચાંદનીએ. ૨

મેં તો અત્તરનાં તેલનાં દીવા કર્યા,
ગુંથાવી છે ફૂલડાંની માળ;
રમવા આવો ખીલી આ ચાંદનીએ. ૩

મારા પાચે તે અંબર અમકન્તા,
રૂઠા ધુધરીના ધમકાર;
રમવા આવો ખીલી આ ચાંદનીએ. ૪

મધરાતભડી આનંદકારી,
થાતાં ફાયલના ટહુકાર;
રમવા આવો ખીલી આ ચાંદનીએ. ૫

મહારા હૈયામાં આશા ને હોંશ ભરી,
આવો આવો આશાના અંબાર;
રમવા આવો ખીલી આ ચાંદનીએ. ૬

મહિયારી

[કારતક મહિને કૃષ્ણ કૃપાળા]

મથુરા ભાતી મહિયારીએ,
મહીની મટકી લીધી, હેયું વીધી રે;
મુરલી વાગે હો ! ૧

વૃન્દાવન વાટે મલપાતીએ,
ધીમે ધીમે ગુંજે, કોકિલ કુંજે રે;
મુરલી વાગે હો ! ૨

કામણુ ભરેલી કિકિઓ નાચે,
મહીડાં મધુરાં છલકે, હધડાં ઢળકે રે;
મુરલી વાગે હો ! ૩

નાકે નકવેસર મોતી જૂલે,
હેયાં હારે હલકે, ઝાંઝર ઝણકે રે,
મુરલી વાગે હો ! ૪

નવરંગ ચૂંદડીએ મઢમાતી,
મધુરું મુખડું મલકે, પાંપણુ પલકે રે;
મુરલી વાગે હો ! ૫

ગૌ ચારંતા ગીરિધારીએ,
પાલવ લીધો પકડી, જીવન જકડી રે;
મુરલી વાગે હો ! ૬

મારગ માંહે ગોરસ લૂંટી,
અમી ભરેલી આંખે, પ્રેમની પાંખે રે;
મુરલી વાગે હો ! ૭

કુમકુમવૃત

[વહાલમની વાટ જોતી]

વહેલા જોડી સોહામણી સવારે
આનંદને અંબારે
રૂડા કુકુમના ચાંદલા.

સુહાસણનો આશીર્વાદ લેતી
આશિષ વળી દેતી
રૂડા કુકુમનાં ચાંદલા.

કરૂં પીપળા ને ગાયને ઉમંગે
સહીયરોની સંગે
લાલ કુકુમના ચાંદલા.

ચોક્ક ચોટા ને મંદિરો ફરતી
ભાવેથી ભમતી
અહો ! કુકુમના ચાંદલા.

લીધી કુકુમ કંકાવટી સુહાતી
મધુપ મલકાતી
મધુ કુકુમના ચાંદલા.

ફળો મંગલ કામના અમારી
આશિષ એ તમારી
ધરૂં કુકુમના ચાંદલા.

રૂડા શ્રાવણ ગોરમ્ભડે ગાળે
પ્રભાત વાયુ રાળે
ચોકે કુકુમ ચાંદલા.

યુગરેખા

[સાસુ વહુને સંવાદ]

ગોરી ગોરી ગાવડીનાં દૂધડા ગભાવતી.
ગોરસ પ્રભાતે ગભાવતી હો !
વહુ મારી સાંભળો.

ગોરી ગોરી ગાવડીનાં દૂધડા ઉઠાળતી,
પ્રાયમસ પ્રભાતે પેટાવતી હો !
સાસુજી સાંભળો.

ગોરસી ગભાવતી ને નવનીત ઉતારતી,
હોશિથી હૈડાંને ઠારતી હો !
વહુ મારી સાંભળો.

પ્રાયમસ ગભાવતી ને ચા હું પકાવતી,
હોશિથી હૈડાંને બાળતી હો !
સાસુજી સાંભળો.

ગોરસ નવનીત ઘૂત નવનિત આપે,
રોમ રોમ શક્તિ પ્રસરાવતી હો !
વહુ મારી સાંભળો.

મોરસ ચા દૂધ ને પાણીનો ઉઠાજો,
પીને હું હાડેહાડ ગાળતી હો !
સાસુજી સાંભળો.

કાયા સુદ્રઢ મારી ગોરસ પ્રતાપથી,
નયનોના તેજને ઉઠાળતી હો !
વહુ મારી સાંભળો.

નયનો ને અંગ મારા રોજે કંપાવતી,
પ્રાયમસમાં કાયાને બાળતી હો !
સાસુજી સાંભળો.

(નીચેની ઢી સાસુ વહુ સાથે બોલે છે)

યુગ યુગ જીવો મારે આંગણીએ ગાવડી.
ગોરસમાં સૌ રસ ભાળતી હો !
લાખ લાખ લાલથી.

ગામડિયણનો રાસ

[ધીમે ધીમે જાડી હાંકે ખાલસા]

રોજ રોજ વેઠના વારા, હવાલદાર
રોજ રોજ વેઠના વારા.

દેતો શું રોજ રોજ ડારા, હવાલદાર
કેવા આ રાજના ધારા ?

રોજ રોજ સા'બના ઉતારા, હવાલદાર
રોજ રોજ સા'બના ઉતારા.

રહેવાં તે દુઃખડાં અકારાં, હવાલદાર
ખેડુનાં જીવતર ખારાં.

લેંશુના દૂધ લઈ જાવાં, હવાલદાર
ગાયેનાં દૂધ લઈ જાવાં.

ટીપું ન બાળકને ખાવા, હવાલદાર
કેટલાં દુઃખડાં ગાવાં !

ટાળી બળદના ચારા, હવાલદાર
લઈ જતો રજકાના ભારા.

ભરવા પડે છે કઢારા, હવાલદાર
રૂઝાશે ઘા કયારે મારા ?

આવે બળામાં દાણા, હવાલદાર
ભરવા મહેસુલનાં નાણા.

વાણિયાનાં ભરવાં ભાણાં, હવાલદાર
ખેડુનાં કર્મે પાણાં.

રાજના નોકરો માથે, હવાલદાર
દેવાના ડુંગરા માથે.

રજતાં સોનાના હાથે, હવાલદાર
તોયે ન ખાવાનું માથે.

ચંદ્રદર્શન

[વળો વળો મારાં બાઈજી રે હાંકા લખી દેખાડું.]

બાહુડાં રામજીએ ચાંદો દીઠો,
ને લેવા માટે કજીયો કીધો;
રામ રડે ને સીઝવે માત,
બાળકની હઠ માને ન વાત. —૧

છાના છાના રહો મારા રામ કૌશલ્યા માત મનાવે,
હાથી મંગાવે ને, ઘોડા મંગાવે,
પૂતળી સોને મઢાવે રે રામ માતા મનાવે. છાના—૨

પારજી ઝુલાવે ને હાલા ગવરાવે,
ભગ્ન ગરીયા ફેરાવે રે રામ માતા મનાવે. છાના—૩
માવડી આપે મેવા મીઠાઈ
રામની હઠ તે લીધી ન જાય;
આલનો ચંદ્ર બતાવતા જાય
ને રામજી દડ દડ રડતા જાય; —૪

છાના છાના રહો મારા રામ કૌશલ્યા માતા મનાવે,
પોપટ પઢાવે ને મોરલા નચાવે,
રામ આલનો ચાંદ બતાવે રે રામ માત મનાવે.
પારસમણીની આરસી રે માતા
એક મંગાવે, માંહે આલનો ચાંદ બતાવે રે રામ
માતા મનાવે. છાના—૫

ચાંદો દેખીને રામ રમતા થયા,
ને આંગણીયે દીપક પ્રગટયા;
ચંદ્રતણું બિંબ નીરખી રે રામે મુખ મલકાવ્યું,
માતા રામને ચંદ્ર બતાવે રે રામ માતે મનાવ્યા.—૬

(આ રાસ ફરતાં ફરતાં અને વચ્ચે ઊભા રહી ગાઇ ચકાય)

ભીલડી

(હોથમાં)

ભીલડી ભીલડી ભીલડી રે, રંગ ભીલડી
મ્હારી મદુલીયે આવ્ય રે, રંગ ભીલડી

તમારી મદુલીયે નહિ આવું
મ્હારે રૂડા તે વનના વાસ રે, હું નહિ આવું.
મ્હારી મદુલીને હું મહેલ ચણું
વનમાં બાંધુ વિહાર રે. રંગ ભીલડી.

એવા મહેલ બગીચાને શું રે કરું ?
મ્હારે રૂડા તે રંકના વાસ રે, હું નહિ આવું.
ત્હારા માટે હીરા ને મોતી લાવું
સબવું સોળે શણગાર રે, રંગ ભીલડી.

એવા હીરા ને મોતીને શું રે કરું !
મ્હારે રૂડી તે ગુંબની માળ રે, હું નહિ આવું.
ત્હારે માટે ભોજનીયા ભારંતા
સોના રૂપાના મંગાવું થાળ રે. રંગ ભીલડી

મ્હારે ભોજનીયાં ફળ ફૂલનાં
પાતળના રૂડા થાળ રે, હું નહિ આવું.
ત્હને મ્હારા હૃદયની રાણી સ્થાપું
મ્હારા જીવનનો આધાર રે. રંગ ભીલડી.

તમારે પારવતી પતિવૃતા
હું તો ભીલડીની જાત કળત રે, હું નહિ આવું.
એ પારવતી તો ત્હારી દાસી થશે
આ શંકર ત્હારો દાસ રે, રંગ ભીલડી.

આજ પારવતીને દાસી કહો
કાલ મ્હારા થશે એ હાલ રે, હું નહિ આવું.
વેશ બદલી પારવતી ભીલડી બન્યાં,
પતિવૃતાનો જય જયકાર રે, રંગ ભીલડી.

ઝાલર વાગે

(આજ નવ દુર્ગા)

મંદિરને દ્વારે ઝાલર વાગે,
ઝાલર વાગે રે ઝાલર વાગે,
સુતા પ્રભુજી પ્રભાતે જાગે,
મંદિરના દ્વારે ઝાલર વાગે. ૧

પુરૂષ પ્રકૃતિની જોડલી બિરાજે,
શેભા સોહામણી લાગે,
મંદિરના દ્વારે ઝાલર વાગે. ૨

આરતી પ્રભુને ધૂપ દીપ થાય છે,
લક્ષ્મી સ્તુતિ ગાય મોટા રાગે.
મંદિરના દ્વારે ઝાલર વાગે. ૩

ઝાલર ચમેલીના ફૂલ તણી માળા,
અત્તર ગુલાબની સૌરભ આગે,
મંદિરના દ્વારે ઝાલર વાગે. ૪

ઝાળે નગારા ને ગાળે છે શંખનાદ,
પીડિતો બિભા ન્યાય માગે,
મંદિરના દ્વારે ઝાલર વાગે. ૫

પનઘટ

(નાગરવેલીયો શાખાવ)

પનિહારી લચકાતી આવે, સખીઓ સંગાથે લાવે,
થાતા કેયલ શા ટહુકાર.

નાદે પનઘટ ગાજે છે. ૧

હીંટાણી મોતીની શોભે, હેલ સોના શી મન લોભે,
સખ્યા સોજે શણગાર.

નાદે પનઘટ ગાજે છે. ૨

નવરંગી ચૂંદડીઓ ફરકે, ભાલે ચાંદલીયો ચમકે,
રૂડાં ઝાંઝરના ઝણકાર.

નાદે પનઘટ ગાજે છે. ૩

સરિતા નિર્મળ નીરે, પનિહારી જેસી તીરે,
ભરતી પાંપણને પલકાર.

નાદે પનઘટ ગાજે છે. ૪

ધીમી નીર ભરીને ચાલે, મધુરી વાતોમાં મ્હાલે,
સરજે સરખીનો રણકાર.

નાદે પનઘટ ગાજે છે. ૫

ગામડું

(જનનીની જોડ સખી)

- રૂડું રૂપાણું મ્હારું ગામડું રે લોલ,
ગરવું ગુંજે જોકે સુર જો. રૂડું. ૧
- શેરિયો ગળવે સૂની બાલુડાં રે લોલ,
પાપ ને પ્રપંચ રહે દૂર જો. રૂડું. ૨
- નંદનવન શાં આંગણા રે લોલ,
સોડે રળિયામણા ચોક જો. રૂડું. ૩
- પનિહારી શોભે પાણી શેરડે રે લોલ,
હેલ સોડે ઢલ જેવી ડોક જો. રૂડું. ૪
- ભેંશો દુડે ને દુડે ગાવડી રે લોલ,
મહીડાના થાય ધમકાર જો. રૂડું. ૫
- અમૃતથી લાગે મહી મીઠડાં રે લોલ,
ભર્યાં એમાં શક્તિના ભંડાર જો. રૂડું. ૬
- ભાવનાં ભૂખ્યા વસે માનવી રે લોલ,
દહ્યમાં પ્રેમ ઉભરાય જો. રૂડું. ૭
- સાદાઈથી જીવન જીવતાં રે લોલ,
કાન્તિના દિવડાં પ્રગટાય જો. રૂડું. ૮

મહિયારી

(જ્ઞાલમની વાટ ભેતી)

મહિયારી મથુરા જાતી,
ને ચાલે મદમાતી, મહિયારણુ ઘેલી જાની રે. ૧

મટુકી મહીની લીધી,
ને પ્રેમ પ્યાલી પીધી, મહિયારણુ ઘેલી જાની રે. ૨

મંદમંદ મુખડે મલકે,
ને હેયા હલકે, મહિયારણુ ઘેલી જાની રે. ૩

હાયમાં કંકણુ ઝણકે,
ને ઝાંઝર રણકે, મહિયારણુ ઘેલી જાની રે. ૪

‘ઝિલી રહે રૂપ રંગ રાતી’
ને ધબકે છાતી, મહિયારણુ ઘેલી જાની રે. ૫

દાણુ માગે છે વચમાં દાણી,
ને મન મુંઝાણી, મહિયારણુ ઘેલી જાની રે. ૬

નવરંગી ચૂંદડલી ફરકે,
ને માથેથી સરકે, મહિયારણુ ઘેલી જાની રે. ૭

કાનાને સાન સમજાવી,
ને આંખો નચાવી, મહિયારણુ ઘેલી જાની રે. ૮

‘મહી થ્યો’ કહેતી જાતી,
ને રસ ખસ થાતી, મહિયારણુ ઘેલી જાની રે. ૯

રાસ બેલન

રાસ ખેલન

== રૂપેરી ચાંદની ખીલી છે ચોકમાં,
આનંદ ઉરે ઉભરાય હો બહેન !
રાસ ખેલો તે રૂડા રંગથી. ૧

ચાંદો સોડો, છે આભતણા ગોખમાં,
ચાંદેથી મુખા બલકાય હો બહેન !
રાસ ખેલો તે રૂડા રંગથી. ૨

તારાનાં વૃન્દ શોભે તેજતણા પુંજથી,
સખીવૃન્દમાં અમૃતની ધારાહો બહેન !
રાસ ખેલો તે રૂડા રંગથી. ૩

મલપતો વાયુ લાવે સંદેશા કુંજથી,
ઉછળે ચેતનતણા પુવારા હો બહેન !
રાસ ખેલો તે રૂડા રંગથી. ૪

સરવરને તીર ઘટા વૃક્ષની ઘેરાણી,
ફૂલડાં ઝુલે છે ગુસ્તાન હો બહેન !
રાસ ખેલો તે રૂડા રંગથી. ૫

આંખાની ડાળે મધુકેતકિલાની વાણી,
અહિં ગુંજનનાં ઘેરાં તુફાન હો બહેન !
રાસ ખેલો તે રૂડા રંગથી. ૬

રસતાને દંપતી રાચે સંસારમાં,
આનંદે સ્વર્ગ મુખપામતાં હો બહેન !
રાસ ખેલો તે રૂડા રંગથી. ૭

રા સ થે લી

હું તો નાચું કહું ને ફરું ફેર રે ... ..

રાસઘેલી

(સુંદર વેણ વાગે)

હું તો નાચું ફૂડું ને ફરું ફેર રે,	રસિયણ	રાસઘેલી;
હું તો હૈયે રાચું ને ભૂલું ઝેર રે,	રસિયણ	રાસઘેલી.
ખીલ્યો ચંદો શું ચમકે વ્યોમ રે,	રસિયણ	રાસઘેલી;
મહારે હૈયે ચડ્યું ભિન્નિનું જોમ રે,	રસિયણ	રાસઘેલી.
ઝગે તારલિયા આલે અમાપ રે,	રસિયણ	રાસઘેલી;
મહારા હૈયામાં આશાના જાપ રે,	રસિયણ	રાસઘેલી.
ઉર ઉછળે આનંદરસ ધારા રે,	રસિયણ	રાસઘેલી;
ઉર ઉછળે સ્નેહના પુવારા રે,	રસિયણ	રાસઘેલી.
ખંસી ગાળે શ્રોયમૂનાને આરે રે,	રસિયણ	રાસઘેલી;
નાદ થાતો વૃન્દાવનની ડાળે રે,	રસિયણ	રાસઘેલી.
ખીલી ચાંદની ને નાચે ચકોર રે,	રસિયણ	રાસઘેલી;
ખંસી બળવે નંદના કિશોર રે,	રસિયણ	રાસઘેલી.
હું તો ચાલી ભાનભૂલી મદમાતી રે,	રસિયણ	રાસઘેલી;
‘શરદ પૂર્ણિમા’ ખીલી રંગ રાતી રે,	રસિયણ	રાસઘેલી.
નંદકુંવરને નયણે નીરખી રે,	રસિયણ	રાસઘેલી;
અંગે અંગ ફૂલીને હૈયે હરખી રે,	રસિયણ	રાસઘેલી.
હું તો નાચું ફૂડું ને ફરું ફેર રે,	રસિયણ	રાસઘેલી;
રંગ તાળી ઘઈ ભૂલું જગ ઝેર રે,	રસિયણ	રાસઘેલી.

રંગતાળી

રંગ માં રંગ તાળી

રંગતાળી

રજની ખીલી રંગીન રૂપાળી રે, રંગમાં રંગતાળી,
ગાજે કુંજે કુંજે આઝ ડાળી રે, રંગમાં રંગતાળી. ૧

સરખી સાહેલીઓ સંગાથે રે, રંગમાં રંગતાળી,
લીધી કૂલ મંજરીની છડી હાથે રે. રંગમાં રંગતાળી. ૨

પાય રમઝુમ ધૂધરી વાગે રે, રંગમાં રંગતાળી,
મ્હારા હૈયામાં ચેતના જાગે રે, રંગમાં રંગતાળી. ૩

રૂડો આલવીઓ ચાંદલો સોહે રે, રંગમાં રંગતાળી,
દેખી તારલીયા મન માડું મોહે રે, રંગમાં રંગતાળી. ૪

બોલે કોકીલા આંખાની ડાળે રે, રંગમાં રંગતાળી,
શેલે શીળી સરોવર પાળે રે, રંગમાં રંગતાળી, ૫

કેવી આંખડીઓ પ્રેમમાં પ્રકાશે રે, રંગમાં રંગતાળી,
ખેલ ખેલોને રાસના ભલાસે રે, રંગમાં રંગતાળી. ૬

મધુખંસી

(રૂડું રૂપાણું મારું ગામડું રે લોલ)

ખંસરી બબલે શ્રીકૃષ્ણજી રે લોલ
તેનો નાદ મૃદુ સંભળાય જો. ખંસરી. ૧

રનેહમંત્રો ગાજી રહ્યા નાદમાં રે લોલ,
મોહિની ભરેલી અદ્ભૂત જો. ખંસરી. ૨

નીર ચમૂનાજીના સ્થંભી જતાં રે લોલ
બહા શંકર ચુકી જતા ધ્યાન જો. ખંસરી. ૩

વાછરૂ નાચેને રાચે ગાવડી રે લોલ
ઘેલી ગોપીઓ ફરે વનમાંહ જો. ખંસરી. ૪

મોતી ચરંતા નાચે મોરડા રે લોલ
મેના પોપટ કોયલના ટહુકાર જો. ખંસરી. ૫

ગોકુળિયું ગાજે મધુ નાદથી રે લોલ
ગાજે વૃન્દાવનનો ચોક જો. ખંસરી. ૬

અમી વર્ષાવે આલે ચન્દ્રમા રે લોલ
ખીલી શરદ પૂનમની રાત જો. ખંસરી. ૭

ખડાવરી

(આજ રસિયો)

આજ ગાયેના ગોપાળ કૃષ્ણે ખડાવરી બનાવી,
ખંસરી બળવી મ્હારા હૈયાને હસાવી. આજ૦ ૧

(સાખી)

કુંજે કોકિલા ટહુકતી, રસ ગીતના રણકાર,
રનેહ દીપિકા ચેતવે, આનંદને અંબાર.
ધૂન પ્રેમની ગળવી, લોક લાજને મેલાવી. આજ૦ ૨

(સાખી)

ચન્દ્ર ચાંદની ચમકતી, મધુ સુધા ઝલકાય,
રૂડાં તારક ચળકતા, અંગે અંગ પુલાય.
રસ અંકારમાં ભીંજવી હૈયે ચેતના જગાવી. આજ૦ ૩

(સાખી)

આત્માને પ્રિયુલાવીને, રીજવતા વૃજનાથ,
ફૂલમાળા હસ્તે ધરી, સોહે સખીઓ સાથ.
મધુ રાસને રચાવી, ધૂન પ્રેમની મચાવી. આજ૦ ૪

વિશ્વને વધામણે

ચાલી હું વિશ્વને વધાવવા

વિશ્વને વધામણે

અક્ષત લીધાને સાથ લીધી કંકાવટી,
પૂજનનો થાળ છે અનૂપ રે.
આલી હું વિશ્વને વધાવવા.

રંગી નવરંગી ફૂલડાં મેં ચૂંટયાં,
લીધી હાથે મેં દીવડાની જ્યોત રે.
આલી હું વિશ્વને વધાવવા.

અખીલ ગુલાલ ને કેસરનાં છાંટણાં,
છાંટીશ જમકેરે ચોક રે,
આલી હું વિશ્વને વધાવવા.

સમૃદ્ધિ ભરેલા આ વિશ્વને વધામણે,
રિદ્ધિ સિદ્ધિ છલકાય રે.
આલી હું વિશ્વને વધાવવા.

નયને સમદષ્ટિ મારે હૈયે સમભાવના,
શિયળના ધરી શણગાર રે.
આલી હું વિશ્વને વધાવવા.

ચાંદની

(વસંત થે થે નાચી રહ્યો)

સખી ! આજ ચન્દ્રની ચાંદની ખીલી રહી,
ખીલી રહી, જગ ખીલાવી રહી, સખી !

સાખી

પૂર્ણિમા રસ ચન્દ્રથી, વરસે અમૃતધાર;
તારલિયા ઉલ્લાસથી, મલકે મુખ અપાર.

શોભા રણિયામણી, સખીઓ સોહામણી;
ચાંદનીનાં તેજમાં શોભી રહી,
શોભી રહી, જગ શોભાવી રહી. સખી !

સાખી

ચકોર વિલસે ચિત્તમાં, ઝીલી અમી રસધાર,
વન ઉપવન ખીલી રહ્યાં, કેાકિલના ટહુકાર;

પ્રેમ રસ ઘેલડી, ઝીલે અલગેલડી,
હેયળી જીર્મિઓ ઉછળી રહી;
ઉછળી રહી, જગ ઉછાળી રહી. સખી !

આભના શશુગાર

[૩૩ રૂપાણું માર]

આલે ઉગે તે રૂડા ચાંદલો રે લોલ
ચાંદેથી સુધા છલકાય ને...આલે૦

આલે ઝગે તે રૂડા તારલા રે લોલ
તારલા તેજે હરખાય ને...આલે૦

આલે ચમકે તે રૂડી વિજળી રે લોલ
વિજળી તેજે મલકાય ને...આલે૦

આલે ઉગે તે રૂડી ઉષા રે લોલ
ઉષાનાં રૂપ હરેરાય ને...આલે૦

આલે ખીલે તે રૂડી સંધ્યા રે લોલ
સંધ્યાના રંગો ઝલકાય ને...આલે૦

આલે ધનધોર રૂડી વાહળી રે લોલ
વાહળીથી અમૃત વર્ષાય ને...આલે૦

મેઘ ધનુષ્ય ખીલે આભમાં રે લોલ
રૂપાળા રંગો રેલાય ને...આલે૦

હૈયાકાશે

(સ્નેહીનાં સોજીલા આવે)

આકાશી વાદળે કાળી કાળી વાદળી,
તારલાંના તેજને ડુબાવતી હ રે !

હૈયાના આકાશે વેદનાની વાદળી,
કલ્પનાના તેજને ડુબાવતી હ રે !

આકાશી વાદળે અમકે છે વિજળી,
ધરતી ને આભને ઉગળતી હ રે !

હૈયાના વાદળે આશાની વિજળી,
હૈયું ને જીવન ઉગળતી હ રે !

આકાશી વાદળે ઉગે છે ચન્દ્રમા,
મીઠડાં અમિ વરસાવતો હ રે !

હૈયાના વાદળે ભાવનાનો ચન્દ્રમા
લાગણીના પૂરને ઉછાળતો હ રે !

આકાશી વાદળે ભાનુના ભર્ગથી,
કોટિ કિરણપાંખ ફૂટતી હ રે !

હૈયાના વાદળે પ્રેમની જ્યોતથી,
ત્યાગ તણી દિપ્તી પ્રકટતી હ રે !

આકાશી વાદળે મેઘધનુષ્ય રંગ,
...નેહભર્યાં નયનો નઆવતાં હ રે !

હૈયાના વાદળે કલ્પના તરંગો
ઘડી રડાવતાં હસાવતાં હ રે !

આકાશી વાદળે પ્રભુજી બિરાજતાં,
અલેદાનંદમાં મુદાલતાં હ રે !

હૈયાના વાદળે આત્માના તેજમાં
જીવન નાચતાં રાચતાં હ રે !

સ્વાગત રાસ

[મારે ગોકુળીએ]

હૈયાના દેવને આપું નિમંત્રણ
મારે મન્દિર પધારજો હો રાજ
આજ મારે મન્દિરીએ
મારે મન્દિર પૂયા સ્નેહતણા સાથિયા
સ્નેહભર્યા સ્વાગત સ્વીકારજો હો રાજ
આજ મારે મન્દિરીએ

મારે મન્દિર ધ્વજ પ્રેમતણી ફરકે
પ્રેમમંત્રો હૃદયે ગળવજો હો રાજ
આજ મારે મન્દિરીએ

મારે મન્દિર રૂઝાં પ્રેમવૃક્ષ રાજતાં
ફૂલતણી માળા ઉર ધારજો હો રાજ
આજ મારે મન્દિરીએ

મારે મન્દિર ઉઠે રસતણા પુવારા
આનંદે રસધારા ઝીલજો હો રાજ
આજ મારે મન્દિરીએ

મારે મન્દિર સોહિ સિંહાસન શૌર્યનાં
આશભર્યા નૈવધ સ્વીકારજો હો રાજ
આજ મારે મન્દિરીએ

અંતરના દેવ તારી ઉતાડું આરતી
જીવનભર પ્રેમને નિભાવજો હો રાજ
આજ મારે મન્દિરીએ

વર્ષા

(અભોક્ષકા શાને લીધા છે !)

વિજળી કરે છે ચમકાર, વાદળીઓ આલે ઝુલે છે.

ગાળે છે મેહુલો ને નાચે છે મોરલા,
હલકે છે ડુંગરડા ધાર,
વાદળીઓ આલે ઝુલે છે. ૧

ઘનઘોર વાદળાં આલે છવાયાં,
પડવાના ગાળે પડકાર
વાદળીઓ આલે ઝુલે છે. ૨

પિયુ પિયુ ગળવે શોર બપૈયા,
કેચલના મીઠાં ટહુકાર.
વાદળીઓ આલે ઝુલે છે. ૩

સુરજ ચાંદાને આલે સંતાડયા,
સંતાડયા તારલા અપાર.
વાદળીઓ આલે ઝુલે છે. ૪

હુનિયાને તારવા મેહુલો આબ્યો,
ધરતીને અમૃત પાનાર.
વાદળીઓ આલે ઝુલે છે, ૫

પુખ્તો નવરંગી ને વૃક્ષો અનૂપ ખીલ્યાં,
પંખીના થાતા કિલ્કાર
વાદળીઓ આલે ઝુલે છે. ૬

મંબુલ નાદથી ગાળે સરીતા,
છલકે સરોવરની પાળ.
વાદળીઓ આલે ઝુલે છે. ૭

વસંત

[કારતક મહીને કૃષ્ણ કૃપાળા]

કૃષ્ણ બંસીના ગાન મધુરાં,
ગાજે રૂપલા રાતે, યમુના ઘાટે રે,
વસંત રંગ ભરી

વસંતનો ઉત્સવ આજે આ
કુદરત હીંચે હિંડોળે, કોકિલ બોલે રે,
વસંત રંગ ભરી

કુમકુમ પ્રગલ્ભે ચાલી વધાવા,
ગીત મધુરાં ગાતી મંદિર ભાતી રે
વસંત રંગ ભરી

કેવડાની છાએ કેમુડાંના ફૂલડાં
મહેકે ભવન જંગે અદ્ભૂત રંગે રે
વસંત રંગ ભરી

રાસ મધુરાં સખીયો લેતી
ટીલડી ચંદન ભાલે કુમકુમ ગાલે રે
વસંત રંગ ભરી

ફૂલડાં

(દ્યો દ્યો ફૂલડાં ગોરીલી બાયનાં)

દ્યો દ્યો ફૂલડાં ચમેલી વેલનાં,
ઠાણનાં ફૂલડાં સોહાય ને;
દ્યો દ્યો ફૂલડાં ચમેલી વેલનાં.

પ્રપુલ ફૂલડાં બાગમાંથી આવ્યાં,
સૌરભ આનંદે છવાય ને;
દ્યો દ્યો ફૂલડાં ચમેલી વેલનાં.

શોભીતાં ફૂલડાં, શોભીતી વેલડી,
શોભાનાં રૂપ અંકાય ને;
દ્યો દ્યો ફૂલડાં ચમેલી વેલનાં

શોભીતાં ફૂલડાં સુગંધ ભરેલાં,
મધુ સુવાસ ફેલાય ને;
દ્યો દ્યો ફૂલડાં ચમેલી વેલનાં.

લીલુડી વેલડી માળીએ વાવી,
નિર્મળાં નીરથી પોષાય ને;
દ્યો દ્યો ફૂલડાં ચમેલી વેલનાં.

કૂલમાળા

(વાળી કટારી પ્રેમની)

કૂલની કૂલની કૂલની રે
 મેં તો ગૂંથી માળા એક કૂલની
 પ્રભુજી માટે અણમૂલની રે, મેં તો०

રોહ સુવાસિત પ્રેમના બકુલ લઇ
 વાણી મધુ મંજુલની રે, મેં તો०

હેયાને હેતે આ વિશ્વ વધાવવા
 હેયામાં જ્યોતિ પ્રપુલ્કની રે, મેં તો०

વિકસાવવા વિશ્વની અમર વેલડી
 જીવન ભાવના કુલની રે, મેં તો०

સારસ ભેડી શી પ્રેમતણી ભેડલી
 ઐક્ય હૃદયનાં પૂલની રે, મેં તો०

અંતર આશાને વિકસાવા વેગે
 વાણી મુલું જીવજીવની રે, મેં તો०

મેંદીના પાને

મેંદીના પાને સખી રંગો લહેરાવજો
રંગોનાં રૂપ રેલાવજો રે લોલ
મેંદીના પાને૦

વદને વિકાસ ત્હારે ખીલ્યો અણપાર છે
હાસ્યના ગુલાબ પ્રપુલ્લાવજો રે લોલ
મેંદીના પાને૦

જીવન વસંત ત્હારે નયન ચમકાર છે
કેકિલ શો કંઠ ટહુકાવજો રે લોલ
મેંદીના પાને૦

ખુલખુલ શા ગાને સખી મીઠો ટહુકાર છે
સોળે કળા સુહાવજો રે લોલ
મેંદીના પાને૦

આશાનો હિંચકો

હું તો આશાને હીંચકે હીંચતી છ ર

ઘડી દેખું અંધકાર,
ઘડી બચોતિના ઝગાર,

હું તો—

ઘડી ભયના ભણકાર,
ઘડી સુખના શણગાર,

હું તો—

ઘૂંટ કડવા પીનાર
ઘડી અમિનાં ઓડકાર,

હું તો—

ઘડી અગ્નિની આળ,
ઘડી ઠંડી અંગાર,

હું તો—

ઘડી પહોંચું પાતાળ,
ઘડી આભે ઊડનાર

હું તો—

મોરલાને

આવ મહારા આંગણે મધુરા મોર,
કરવા કલશોર

આવ મારે આંગણે મધુરા મોર. ૧

ડોલતાં ડોલતાં કલગી નચાવે,
ટહુકા કરીને હૈયાં હસાવે,
બાદલ ચડયું ઘનઘોર.

આવ મારે આંગણે મધુરા મોર. ૨

ચનગન ચનગન કૂદડી ફરવા,
પિચ્છ કલાપે મનડાં હરવા,
ઢેલડીનાં ચિત્ત ચોર,

આવ મારે આંગણે મધુરા મોર. ૩

રંગભર રમવા પીછા હલાવવા,
રસ હિલોળે ટહુકા ગમવવા,
ચિતડું નાચે ચકોર.

આવ મારે આંગણે મધુરા મોર. ૪

વીણાના રવમાં રસબસ થાવા,
શારદા માતને મંદિર જાવા,
ગજાવા આવળે શોર,

આજ મારે આંગણે મધુરા મોર. ૫

કોકિલા

(વસંતની વાટ જોતી)

મધુ જોલે આંખલિયાની ડાળે
 ને સરોવર પાળે
 કોયલડી કાળી કાળી.

જોલે છે ડુંગરાની ધારે
 ને સરિતા કિનારે
 કોયલડી કાળી કાળી.

જોડતો સારસની પ્રેમે હસે છે
 ને હેયે વસે છે
 કોયલડી કાળી કાળી.

કુંજે ગાજે છે પોપટના જોલે
 ને મેના ડોલે
 કોયલડી કાળી કાળી.

ઘટા આંખાની મોરલા નાચે
 ને ઢલો રાચે
 કોયલડી કાળી કાળી.

કરે પંખી મધુ કિલ્કારો
 ને હોંશે ટહુકારો
 કોયલડી કાળી કાળી.

ફૂલડાંથી વેલ્લીઓ છવાય
 ને ફળ મધુ ખાય
 કોયલડી કાળી કાળી.

પ્રેમ ખંસરી

- હું તો આખી નિંદરમાંથી જાગી,
કેાયલડી
પ્રેમની ખંસરી ક્યાં વાગી ?
- સહુણા મધુરા શમણેથી,
જબકીને હું તો જાગી
કેાયલડી-૧
- ગમણાં નયને નેહ ભરેલી,
લગની પ્રિતમની લાગી
કેાયલડી-૨
- અમિ છલકતી રસ રેલવતી,
ઉર પ્રપુલ્લ અનુરાગી
કેાયલડી-૩
- નાથ દર્શનની પ્યાસી બની હું,
વૃત્તિઓ સર્વે ત્યાગી
કેાયલડી-૪
- મધુવનમાં ક્યાં ખંસીબટમાં ?
કહે ગિરધર સુહાગી
કેાયલડી-૫
- નાદ શ્રદ્ધાના સ્વરે સ્વરે હું
ઘેલી બનીને લાગી
કેાયલડી-૬
- રાધિકા હું કૃષ્ણ મિલનથી,
બની જઈશ સદલાગી
કેાયલડી-૭

દેવના ડાંખ

(છેટો છેટો રહે નંદના છોકરા રે)

એનો દેવ રૂઠયો ને ડાંખ લાગીયો રે
દેવ રૂઠયે ન થાય કોઈ સ્થાય —એનો..

જીવો હાખલા અનેક ઇતિહાસના રે
આપે વેદ પુરાણ પ્રમાણ —એનો.

ભરે સાગરની અગસ્ય અંજલિ રે
ત્યારે આવે ન કોઈની સ્થાય —એનો.

જેણે પુત્રી આપી પરમેશને રે
આપ્યો શંકરને ચન્દ્રમા ભેટ —એનો.

દીધો સપ્તમુખી અશ્વ સૂર્યને રે
આપ્યો ઈન્દ્રને ઐરાવત ભેટ —એનો.

કોટિ તેત્રીશ દેવને જીવાડિયા રે
અમી છાંટેલ મંથનને યુદ્ધ —એનો.

એણે માનવ દાનવને સંતોષિયા રે
દીધાં હાખ હાખના મોતી ભેટ —એનો.

એવા સાગરના રનેહીઓ કુટુંબીઓ રે
 દૈવ રૂઠે ને પીએ રૂપિ રાય —એનો.
 જુઓ રાવણના રાજને રોળિયું રે
 એની સમૃદ્ધિનો નહોતો પાર —એનો.
 જેને હતા સવા લક્ષ દીકરા રે
 ઈન્દ્રજીત સમા બળવાન —એનો.
 એણે શંકરને બ્રહ્મા સંતોષિયા રે
 હતા કુબેરજીના ભંડાર —એનો.
 એણે નવગ્રહ ઢાલીએ બાંધિયા રે
 હતી કરોડોની સેના અપાર —એનો.
 હરી સીતાને પાપ પ્રગટાવિયું રે
 રોળ્યો રામે ધરી અવતાર —એનો.
 જીવો દુર્યોધનની કેવી સંપત્તિ રે ?
 હતા બંધવ સો ના પડકાર —એનો.
 હતા કેવા ત્રિકાળજ્ઞાની કૌરવો રે
 દ્રોણ ગુરૂની હતી જેને સ્થાય —એનો.
 હતો ચક્રવર્તિ મહા રાજા રે
 સ્થાયે ભીષ્મ જેવા ભડવીર —એનો.
 હતા કર્ણ સમાન મહા મહારથી રે
 મહાભારતના રણમાં રોળાય —એનો.

નળ રાજનો નેહ દમયંતીથી રે
હતો કેવો બુદ્ધિવંત રાય —એનો.

રમ્યો જુગદું ને રાજને હારિયો રે
કર્યો જંગલ ને વન હાય —એનો.

રાત અડધી ને દમયંતી ત્યાગતો રે
પુરાં પહેરવાં નહોતાં ચીર —એનો.

બુખ્યો તરસ્યો રખડ્યો એ જંગલે રે
એની બુદ્ધિનો અવળો ચમકાર —એનો.

જુઓ પાંડવ તે પાંચ મહાજ્ઞાનીઓ રે
રમ્યા જુગટે સતી દ્રૌપદી નાર —એનો.

બાર બાર વરસ દુઃખ ભોગવ્યાં રે
એના દુઃખનો નહોતો પાર —એનો.

કર્યાં જંગલ તે ગુપ્તના વેષમાં રે
જેને સ્હાયક હતા ભગવાન —એનો.

હતો હિરણ્યાકંસ મહારાજવિ રે
જેને પ્રહ્લાદ સરખો પુત્ર —એનો.

અભિમાની અજ્ઞાની ને પાપિયો રે
દુઃખ દીધાં પ્રહ્લાદને હજાર —એનો.

પોતે પરમેશ છે એમ માનતો રે
કર્ણુ બંધ એણે રામનું નામ —એનો.

એણે પાપીને ત્યાં તો પછાડીયો રે
દીધા એક પલકમાં પ્રાણ —એનો.

સીતા મોહ્યાં મૃગને ચામડે રે
એણે દીધી કંચુકીની હઠ —એનો.

જાય લક્ષ્મણ ને રામ મૃગ મારવા રે
આવ્યો પાછળથી રાક્ષસ રાજ —એનો.

હરી સીતાને જીડિયો વેગથી રે
સતિ અંગે અંગ ગભરાય —એનો.

રાણી દશરથ પરાક્રમી રાજવિ રે
જેને પરમાત્મા સમા પુત્ર —એનો.

દીધાં વચન કેકેયીને યુદ્ધમાં રે
થયો રામનો જેથી વનવાસ —એનો.

રામ લક્ષ્મણ સમાન હતા દીકરા રે
હતા ભરત શત્રુદ્ધન પ્રાણ —એનો.

કરે ભોગવે તે પ્રભુનો કાયદો રે
દેવ ક'ખનો નથી ઉતાર —એનો.

હતો આપ શ્રવણ માતતાતનો રે
અંતકાળે ન એકે ય પાસ —એનો.

મથુરાનો મહાંધ મહા રાજવિ રે
જેણે હત્યા કીધી હજાર —એનો.

બહેન, બનેવી ને બાપ જોલ નાંખિયારે
એના પાપનો રહ્યો નહિ પાર —એનો.

અગા બગા સમાન મહા રાક્ષસો રે
હતી પુતના સમી મહા બહેન —એનો.

મલ્લ ચાણુર મુખીક શોભતાં રે
હાક ગાજતી ધ્રુજે નરનાર —એનો.

એને મારવા પ્રભુજી પ્રગટિયા રે
માત બંધન છૂટયા કારાગાર —એનો.

માયા રાક્ષસોને મલ્લ પલમાં રે
થયો છેવટ કંસનો સંહાર —એનો.

મોટા મોટા મહારથી ને રાજવિ રે
થયો એક પલકમાં નાશ —એનો.

દેવનાં તે ડંખ સહુ લોગવે રે
દેવ ડંખનો નથી ઉતાર —એનો.

વિદાય રાસ

રજની રૂપેરીએ રાસ રંગ રેલવા,
પ્રેમથી સહુએ પધારને હો;
રાસ ખેલ ખેલવા.

સોળે શયુગાર સજા અંકર અણકારથી,
ભાવ ભયાં હૈયાં મુહાવવા હો;
રાસ ખેલ ખેલવા.

સરખી સાહેલી સંગ કેઠિલ ટહુકારથી,
મંબુલા નાદ ગળવવા હો;
રાસ ખેલ ખેલવા.

ચન્દ્રસુધા અરે મધુ તાલ બજે રાસના,
આનંદહેલી ઉઝાળવા હો;
રાસ ખેલ ખેલવા.

શરદ્ પૂર્ણિમાએ આલ ધરતી ઉઝાળવા,
ઉત્સવ અમૂલા દિપાવવા હો;
રાસ ખેલ ખેલવા.

ધીમે ધીમે બંસી મધુ રાસની બળવવા,
કુંકુમ પગલીએ સહુ આવને હો;
રાસ ખેલ ખેલવા.

માત ગુર્જરી તણા સ્વતંત્ર ગાને ગુંજવા,
રોમ રોમ શક્તિ પ્રસરાવને હો;
રાસ ખેલ ખેલવા.

卐

卐

卐

વાંચવા અને વસાવવા જેવા
પ્રકાશનો

સફળતાનો રાજમાર્ગ	૨-૦-૦
આપણું નારીરત્નો	૫-૦-૦
ગરવા ગુજરાતીઓ	૧૦-૦-૦
રામપ્રજ્ઞાભિનિષ્કમણ	૪-૦-૦
સંસ્કૃતિનાં સોપાન	૨-૮-૦
ઉત્પત્તિનો માર્ગ ગૌસંવર્ધન	૨-૦-૦
રાસરમણમ્	૧-૪-૦
રાસલહરી	૧-૦-૦
પ્રાણ્યરાત્રિ	૦-૧૦-૦
ફૂલો	૧-૦-૦

હવે પછી

પંજરી	૧-૮-૦
મીરાંનાં ભક્તિગીતો	૩-૮-૦
પ્રણયસાધના	૧-૮-૦
રાસગુજન	૨-૦-૦

લખો

ગુર્જર સાહિત્ય ભંડાર, લાઠી

